

Режим доступу: <http://www.intosai.org/issai-executive-summaries/view/article/issai-5310-information-system-security-review-methodology.html>

4. Датський комітет з держрахунків. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rigsrevisionen.dk/>

Григорук П.М., д.е.н., професор

Хрущ Н.А., д.е.н., професор

Хмельницький національний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МОДЕЛЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

В останні роки в економічній літературі спостерігається посилений інтерес до вивчення питань забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємницьких структур. Слід відзначити, що значна увага при цьому приділяється удосконаленню механізмів фінансово-економічної безпеки. Науково-методологічне забезпечення функціонування таких механізмів передбачає застосування досить різноманітного інструментарію, важливе місце в якому відводиться економіко-математичним методам і моделям. Під фінансово-економічної безпекою економічної системи будемо розуміти такий її стан, при якому забезпечується стабільне функціонування всіх її підсистем, створюються необхідні і достатні передумови для фінансової стійкості та можливості запобігання, уникнення та протистояння як зовнішнім, так і внутрішнім загрозам, забезпечується здатність системи досягти фінансово-економічних цілей та сприяти її розвитку. Виходячи з цього визначення, а також завдань, які необхідно вирішити для забезпечення необхідного рівня фінансово-економічної безпеки, для формування та розвитку модельного інструментарію пропонується така система концептуальних положень.

1. Змістовне наповнення модельного базису пропонується розглянути у світлі досягнення головної мети системи фінансово-економічної безпеки – досягнення максимальної стабільності функціонування для досягнення цілей діяльності підприємницької структури, створення підґрунтя для стійкого зростання, забезпечення стабільного ринкового становища та високих конкурентних позицій. Це зумовлює застосування широкого спектру різноманітних економіко-математичних моделей для комплексного вирішення завдань, що виникають в процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки.

2. Дослідження предметної області, пов'язаної із забезпеченням фінансово-економічної безпеки, передбачає її формалізований опис, спрямований на виявлення проблемних ситуацій, отримання чітких завдань та обґрунтованої сукупності моделей для їх вирішення. Це передбачає використання засобів візуалізації предметної області за допомогою уніфікованої мови моделювання UML, засобів інфологічного моделювання, когнітивних та ментальних карт, інших засобів формалізованого моделювання.

3. Застосування комплексу моделей передбачає використання великого набору різноманітних даних, що визначає необхідність формування інформаційного базису системи забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Для вирішення цього завдання потрібне застосування різноманітної кількості методів збору і аналізу даних з метою наповнення ознакового простору предметної області дослідження.

4. Багатомірність ознакового простору для опису процесів забезпечення фінансово-економічної безпеки призводить до необхідності вирішення нетривіального завдання відбору адекватних методів і моделей опрацювання багатомірних даних за ланцюжком «дані – інформація – знання».

5. Невідповідністю умов отримання даних вимогам постулатів теорії ймовірностей призводить до необхідності використання евристичних методів опрацювання даних, які не передбачають використання класичної імовірнісної моделі досліджуваних процесів, а орієнтовані на адаптацію статистичних методів у вигляді методів багатомірного аналізу даних.

6. Важливою властивістю системи фінансово-економічної безпеки є комплексне забезпечення і захист економічної системи від внутрішніх і зовнішніх загроз, підтримка стійкості її функціонування і можливості її розвитку. Об'єктивна непередбачуваність за своєю природою зовнішнього середовища вимагає урахування невизначеності й оцінювання ризиків, зокрема, за допомогою моделей теорії нечітких множин, теорії ігор, інструментів ризикології тощо.

7. Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємницької структури в значній мірі визначається рівнем її потенціалу, який являє собою сукупність ресурсів та можливостей для досягнення очікуваних характеристики її розвитку в умовах високої динамічності зовнішнього середовища. Наведене зумовлює необхідність застосування моделей для оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки у взаємозв'язку з різними складовими економічного потенціалу, показниками конкурентоспроможності, фінансової стійкості господарюючого суб'єкта.

8. Значний вплив на забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємницької структури здійснює планування діяльності як в операційному, так і стратегічному періодах, що передбачає широке використання методів прогнозування, моделей системної динаміки, кореляційно-регресійного аналізу.

9. Визначення рівня фінансово-економічної безпеки виступає одним з кінцевих результатів оцінювання її стану. Комплексність, різноманітність та різна природа шкалювання чинників і показників, які визначають цей рівень, різноплановість і суперечливість критеріїв оцінювання визначають широке використання методів інтеграції даних, зокрема, комплексного інтегрального оцінювання.

10. Наявність значних обсягів інформаційних потоків в процесі моделювання фінансово-економічної безпеки, вимоги до оперативності отримання результатів моделювання зумовлюють автоматизацію процесів опрацювання даних та обґрунтовують необхідність проєкції модельного базису на інформаційні технології з метою визначення модельного профілю, спрямованого на вирішення конкретних завдань.

11. Кінцевим результатом моделювання є підготовка базису ухвалення управлінських рішень стосовно виявленої проблемної ситуації. Це передбачає

застосування модельного інструментарію підтримки прийняття рішень стосовно вибору найбільш придатної альтернативи.

Запропонована концепція визначає процедуру моделювання забезпечення фінансово-економічної безпеки, яка складається з декількох етапів. На першому етапі здійснюється структурування й формалізоване подання предметної області, визначення проблеми, виділення в її рамках конкретних завдань моделювання, встановлення взаємозв'язків між завданнями та визначення очікуваних результатів. Другий етап містить процедури формування інформаційного базису моделювання. На третьому етапі здійснюється відбір конкретного інструментарію для розв'язання поставлених завдань. Четвертий етап передбачає узагальнення отриманих результатів, їх аналіз, підготовку та прийняття відповідних управлінських рішень.

Представлена концепція дозволяє визначити структуру модельного базису, який може виступати складовою аналітичної підсистеми механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки у складі загальної системи управління безпекою підприємницької структури. Наявність такого базису дозволить здійснити відбір комплексу моделей для їх практичного використання в залежності від завдань, які потрібно вирішити для забезпечення необхідного рівня безпеки.

*Корон А.В., аспірант,
Харківський національний університет «Народна українська академія»*

ОБЛІКОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах нестабільних економічних відносин, коли на організації впливає безліч зовнішніх і внутрішніх факторів, дуже важливо приділяти увагу формуванню системи економічної безпеки господарюючих суб'єктів [1].

В системі економічної безпеки підприємства можемо виділити такі характеристики [2]:

- ефективне використання ресурсів і наявних потенціалів організації (виробничого, організаційно-технічного, фінансово-економічного, соціального);

- здатність адекватно реагувати і запобігати зовнішній і внутрішній загрозі, що виникають у господарській діяльності організації;

- забезпечення довгострокового функціонування організації з подальшим стійким розвитком;

- функціонування в структурі організації системи захисних механізмів від небезпек і загроз;

- здатність досягати поставлених в організації цілей та завдань.

Для забезпечення ефективної системи економічної безпеки використовують обліково-аналітичної системи такі як оперативний і бухгалтерський облік, а також фінансово-економічний аналіз[3].